

**PROGRAMMA VAN MAATREGELEN BIJ
ARCHEBO-RAPPORT 2022D329**

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN KORTENAKEN - ZANDRODESTRAAT

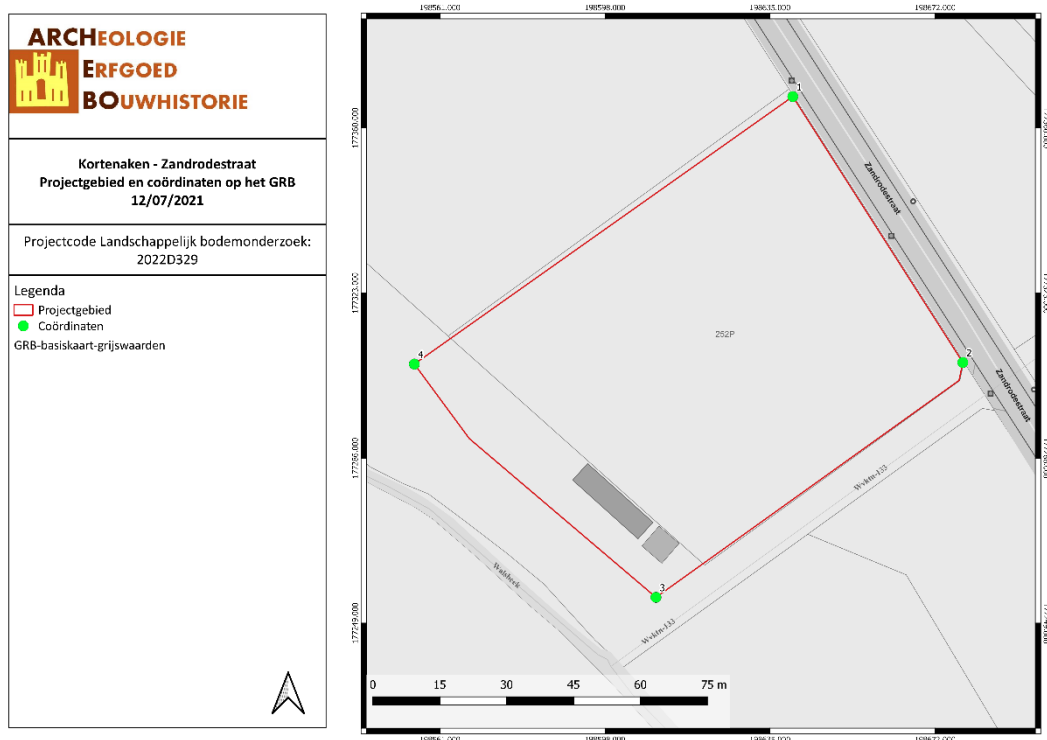
J. CLAESEN & N. GEELEN

SEPTEMBER 2022

1 ALGEMEEN

Administratieve gegevens / Technische Fiche

Onderzoek:	Programma van maatregelen. Kortenaken - Zandrodestraat																								
Opdrachtnemer:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaken																								
Projectleiding:	Jan Claesen																								
Erkend archeoloog:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014																								
Locatie:	Vlaams-Brabant, Kortenaken, Zandrodestraat																								
Coördinaten :	<table><tr><td>1</td><td>X</td><td>198640.09</td></tr><tr><td></td><td>Y</td><td>177367.03</td></tr><tr><td>2</td><td>X</td><td>198678.23</td></tr><tr><td></td><td>Y</td><td>177307.42</td></tr><tr><td>3</td><td>X</td><td>198609.42</td></tr><tr><td></td><td>Y</td><td>177254.77</td></tr><tr><td>4</td><td>X</td><td>198555.24</td></tr><tr><td></td><td>Y</td><td>177307.06</td></tr></table>	1	X	198640.09		Y	177367.03	2	X	198678.23		Y	177307.42	3	X	198609.42		Y	177254.77	4	X	198555.24		Y	177307.06
1	X	198640.09																							
	Y	177367.03																							
2	X	198678.23																							
	Y	177307.42																							
3	X	198609.42																							
	Y	177254.77																							
4	X	198555.24																							
	Y	177307.06																							
Kadastrale percelen:	Kortenaken, Afdeling 1/Kortenaken, Sectie B, percelen 252P, 252M																								

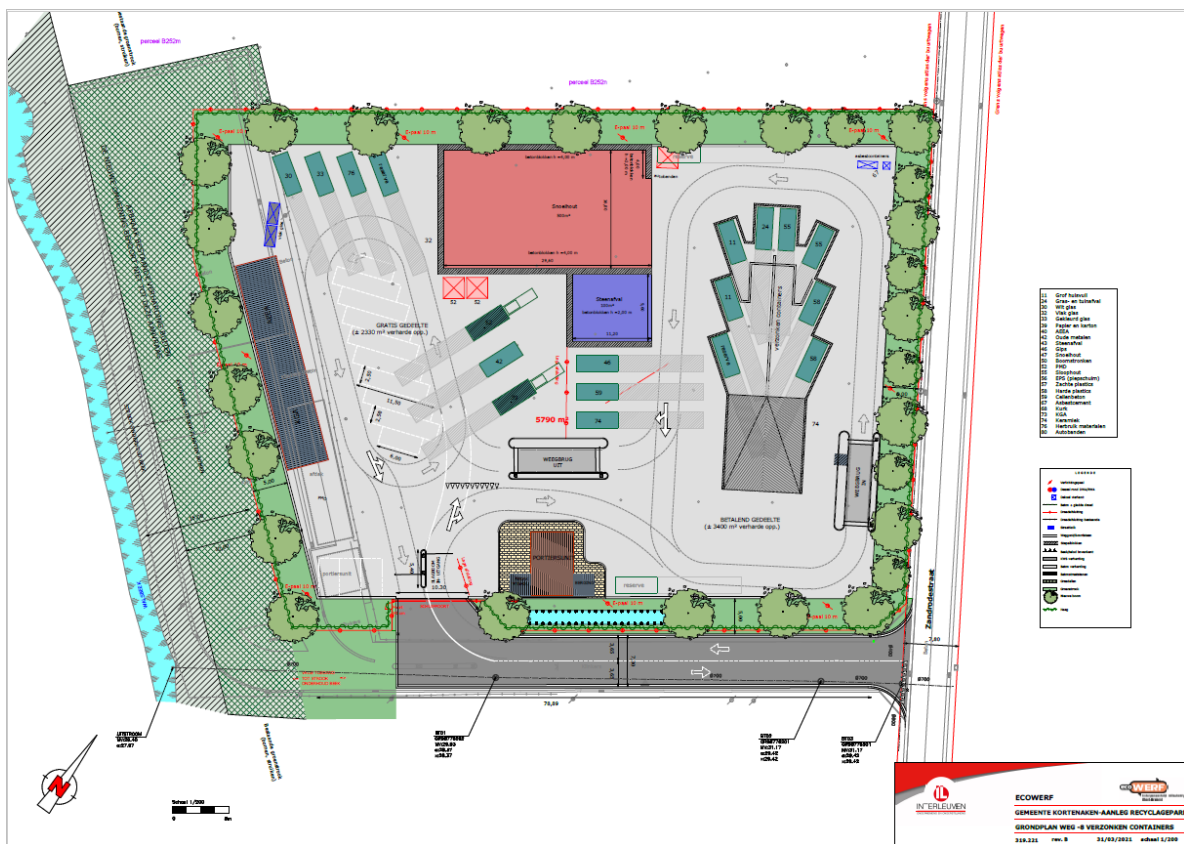
Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2022).

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen.

Aanleiding van het vooronderzoek

De bestaande verhardingen in het zuiden van het onderzoeksgebied worden verwijderd. Vervolgens wordt het volledige onderzoeksgebied verhard en ingericht als containerpark. De bodemingreep die hiermee gepaard gaat bedraagt 50-80 cm -mV. In het noordoosten van het onderzoeksgebied worden verzonken containers geplaatst. Deze zone heeft een oppervlakte van ca. 500 m². De bodemingreep bedraagt hier 1,5 m -mV. Langs de grenzen van het onderzoeksgebied wordt een smalle groenzone voorzien. In het zuidoosten, aan de toegang met de Zandrodestraat, komt een wadi. De exacte diepte is onbekend maar bedraagt waarschijnlijk +1 m -mV.

Figuur 2: Inplantingsplan geplande toestand (Opdrachtgever, 2021)

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem ¹

Het projectgebied is gelegen in Kortenaken en grenst aan de Zandrodestraat in het noordoosten en de Tiensestraat in het noordwesten en heeft een oppervlakte van ca. 29.480,84 m². Omdat de geplande werken slechts in het zuidoostelijke deel van het projectgebied zullen plaatsvinden werd er een onderzoeksgebied met een grootte van 6995,43 m² afgebakend. Op het gewestplan is het quasi volledig gelegen binnen landschappelijk waardevol agrarisch gebied. In het zuidwesten valt een zeer klein deel binnen industriegebied.

Het overgrote deel van het projectgebied is in gebruik als landbouwgrond. Langs de zuidoostelijke perceelsgrens ligt een weg die verbonden is met de Zandrodestraat en die naar het containerpark leidt in het zuiden van het projectgebied. De rest van zuid(west)elijke deel van het projectgebied is beplant met bomen. Het onderzoeksgebied is eveneens grotendeels in gebruik als landbouwgrond. In het zuiden valt een deel van het containerpark binnen het onderzoeksgebied. Het containerpark is verhard. De exacte diepte van deze verhardingen is niet gekend, maar bedraagt waarschijnlijk minimaal 50 cm -mV.

De bestaande verhardingen in het zuiden van het onderzoeksgebied worden verwijderd. Vervolgens wordt het volledige onderzoeksgebied verhard en ingericht als containerpark. De bodemingreep die hiermee gepaard gaat bedraagt 50-80 cm -mV. In het noordoosten van het onderzoeksgebied worden verzonken containers geplaatst. Deze zone heeft een oppervlakte van ca. 500 m². De bodemingreep bedraagt hier 1,5 m -mV. Langs de grenzen van het onderzoeksgebied wordt een smalle groenzone voorzien. In het zuidoosten, aan de toegang met de Zandrodestraat, komt een wadi. De exacte diepte is onbekend maar bedraagt waarschijnlijk +1 m -mV.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat het projectgebied van het einde van de 18de eeuw tot het begin van de 21ste eeuw onbebouwd was. Tijdens deze periode was het gebied voornamelijk in gebruik als nat weiland (zuidwesten) en akkerland (noordoosten). Het weidegedeelte werd in de 20ste eeuw bebost, het akkerland werd eerst omgevormd tot boomgaard en daarna tot weiland. Het zuidelijke deel van het projectgebied werd verhard en in gebruik genomen als containerpark in het begin van de 21ste eeuw.

Binnen het projectgebied zijn er geen CAI locaties bekend. Binnen een straal van 1 km rondom het projectgebied liggen er wel een aantal locaties. Het gaat in alle gevallen om (verdwenen) gebouwen: de kerk van Kortenaken, drie hoven/grote hoevecomplexen waarvan er twee mogelijk teruggaan op een motte met neerhof en een walgrachtsite. Al deze locaties dateren uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd.

De dichtstbijzijnde natuurlijke waterloop is de Walsbeek, waaraan het projectgebied in het zuidwesten grenst. Het projectgebied ligt in de vallei van de Walsbeek, aan de basis van een heuvel die zich uitstrekt in oostelijke richting. Het reliëfverschil binnen het projectgebied is bijgevolg vrij groot: van ca. 33 m TAW in het noordoosten (richting de heuvel) naar ca. 29,5 m TAW in het zuidwesten (richting de Walsbeek). Het projectgebied ligt in de natte tot zeer natte valleigronden van de Walsbeek, buiten de gradiëntzone. Ondanks de topografische ligging in een natte vallei hebben de bodems binnen het onderzoeksgebied mogelijk wel een bewaarde profielontwikkeling. De kans op het aantreffen van een steentijd artefactensite is op deze locatie eerder laag te noemen maar valt niet uit te sluiten. Hetzelfde geldt voor sporensites uit de metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

¹ CLAESSEN J., VAN GENECHTEN B., BOUCKAERT K. & GEELLEN N., *Archeologienota Kortenaken – Zandrodestraat*, Kortenaken, 2021.

Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor het projectgebied aan de Zandrodestraat te Kortenaken. Het bestaande containerpark op deze locatie zal worden heraangelegd en uitgebreid. Het projectgebied is ca. 29.480,84 m² groot. Omdat de geplande werken slechts binnen een deel van het projectgebied zullen plaatsvinden werd er een onderzoeksgebied met een grootte van 6995,43 m² afgebakend. Uit het bureauonderzoek bleek dat vervolgonderzoek noodzakelijk was.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied ingedeeld in vier verschillende bodemtypes: uLhc in het noorden en noordwesten, Lhc in een zeer klein deel van het gebied in het noordoosten, Lda in het oosten en Afa in het zuiden en zuidwesten. uLhc is een natte zandleembodem met sterk gevlekte of verbrokkelde textuur B horizont met klei op geringe diepte (< 75 cm). Bodemtype Lhc is gelijk maar hier komt geen klei voor op geringe diepte. Deze gronden vertonen periodiek sterke wateroverlast en zijn weinig geschikt voor akkerbouw. Bodemtype Lda is een matig natte zandleembodem met een textuur B horizont. Deze bodems zijn te nat in de winter, blijven lang fris in de lente en zijn algemeen goed vochthoudend in de zomer. Rationeel gebruik als akkerland vereist drainering. Bodemtype Afa tenslotte is een zeer natte leembodem met een textuur B horizont. Deze bodems worden aangetroffen in zeer gebrekkig gedraineerde gebieden. De landbouwwaarde van deze gronden is zeer laag.

Tijdens het landschappelijk booronderzoek bleek de bodem binnen het projectgebied vrij uniform te zijn met een donkerbruine Ap horizont met een dikte van 20 à 30 cm, met daaronder de lichter bruine en sterk gevlekte textuur B horizont. Over het volledige projectgebied kwam er een zandlemige bodem voor. Door de aanwezigheid van een Bt horizont over het volledige projectgebied werd een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Hierbij werden echter geen steentijd eco- en/of artefacten aangetroffen.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er 5 sporen aangetroffen. Alle sporen werden gecoupeerd. Bij de grotere sporen werd een kwadrant gecoupeerd. Het gaat om een paalkuil (s4) en 4 kuilen (s1, 2, 3 en 5). Alle sporen werden centraal in werkput 4 aangetroffen, vlakbij elkaar. Binnen de rest van het projectgebied werden geen sporen gevonden.

De sporen behoren waarschijnlijk tot dezelfde periode, gezien hun onderlinge nabijheid in een voor het overige leeg projectgebied. Bovendien hebben drie van de vijf sporen eenzelfde bruinrijze vulling met houtskoolspikkels en brokjes verbrande leem. Door een gebrek aan dateerbare vondsten is het onmogelijk deze vijf sporen te dateren. Gezien hun relatief duidelijke aflijning kan er voorzichtig een datering in de Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd naar voren worden geschoven. De sporen waren over het algemeen niet diep bewaard. De diepte van de best bewaarde sporen bedraagt slechts 8 cm. Het bepalen van de functie van deze kleine cluster sporen is moeilijk. Mogelijk gaat het om een geïsoleerde randactiviteit.

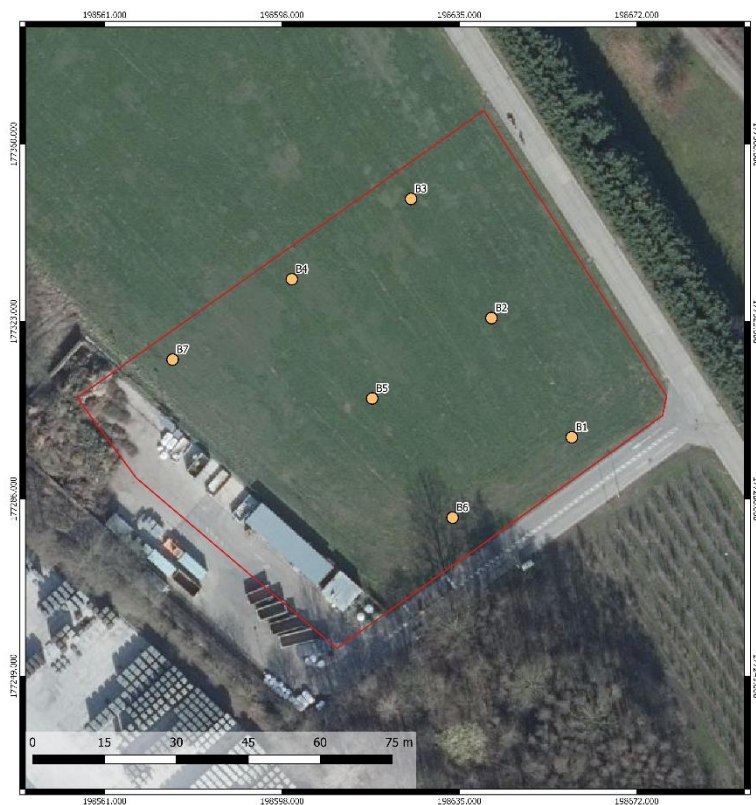
Aangezien het om vijf geïsoleerde sporen gaat die geen structuur vormen, de sporen een vrij geringe bewaringsdiepte hebben, er geen duidelijke datering naar voren geschoven kan worden en de sporen compleet geïsoleerd liggen binnen het projectgebied, wordt de archeologische waarde van de vindplaats eerder laag ingeschat. Er wordt bijgevolg geen vervolgonderzoek noodzakelijk geacht.

ARCHEOLOGIE
ERFGOED
BOUWHISTORIE

Kortenaken - Zandroestraat
 Landschappelijke boringen op de Orthofoto
 12/07/2021

Projectcode Landschappelijk bodemonderzoek:
 2022D329

Legenda
 Projectgebied
 Landschappelijke Boringen
 Bt
 Orthofotomosaic, middenschallig, winteropnamen,
 kleur, 2021, Vlaanderen

Figuur 3: Landschappelijke boringen en profielputten (Archebo bvba, 2022).

ARCHEOLOGIE
ERFGOED
BOUWHISTORIE

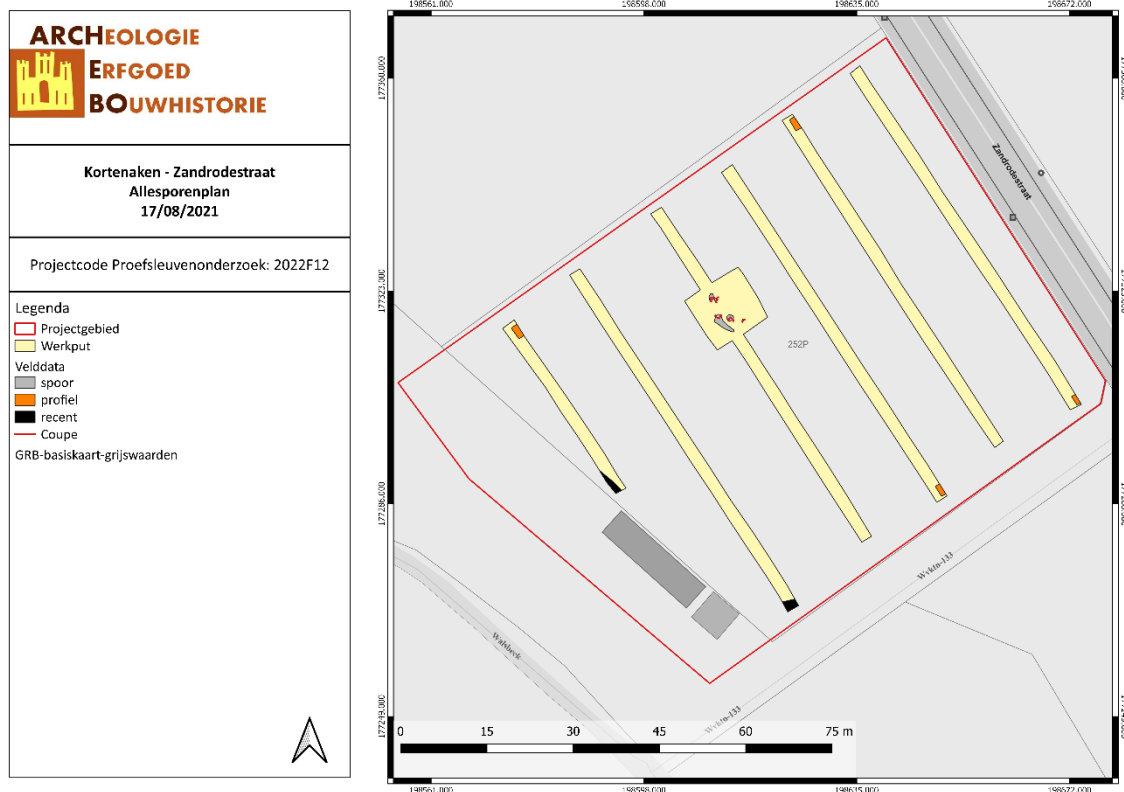
Kortenaken - Zandroestraat
 Verkennende boringen op de Orthofoto
 12/07/2021

Projectcode Verkennend archeologisch
 booronderzoek: 2022F3

Legenda
 Projectgebied
 Verkennende boringen
 Bt
 Orthofotomosaic, middenschallig, winteropnamen,
 kleur, 2021, Vlaanderen

Figuur 4: Verkennende archeologische boringen (Archebo bvba, 2022).

Figuur 5: Allesporenplan (Archebo bvba, 2022).

Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op basis van het verslag van resultaten na een door ARCHEBO bvba op 16 juni 2022 uitgevoerd landschappelijke bodemonderzoek en verkennend archeologisch booronderzoek en een op 10 augustus 2022 uitgevoerd proefsleuvenonderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

Op basis van de verzamelde gegevens uit het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door middel van een landschappelijk bodemonderzoek, werd er archeologisch vervolgonderzoek in de functie van steentijd aanbevolen binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Er werd een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd waarbij echter geen steentijdartefacten werden aangetroffen. Bijgevolg worden er **geen** verdere onderzoeken in functie van steentijd voorgeschreven.

Op basis van de verzamelde gegevens uit het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van een proefsleuvenonderzoek, wordt er geen archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving aanbevolen binnen de grenzen van het projectgebied.

Er werden vijf sporen aangetroffen. Aangezien het om vijf geïsoleerde sporen gaat die geen structuur vormen, de sporen een vrij geringe bewaringsdiepte hebben, er geen duidelijke datering naar voren geschoven kan worden en de sporen compleet geïsoleerd liggen binnen het projectgebied, wordt de archeologische waarde van de vindplaats eerder laag ingeschat. Er wordt bijgevolg geen vervolgonderzoek noodzakelijk geacht.

De geplande werken zullen het archeologisch niveau verstoren, maar gezien het ontbreken van archeologisch potentieel van het terrein, is het niet opportuun om verder archeologisch onderzoek te adviseren. Daarom stelt ARCHEBO bvba voor om het terrein definitief vrij te geven.

Conclusie

Het uitgevoerde vooronderzoek is volledig. Alle revelante beschikbare bronnen zijn geraadpleegd.

Binnen het onderzoeksgebied dient geen verder archeologisch onderzoek te gebeuren in welke vorm dan ook.

Deze nota ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht indien er alsnog archeologische resten aan het licht komen.

3 FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2022).	2
Figuur 2: Inplantingsplan geplande toestand (Opdrachtgever, 2021)	3
Figuur 3: Landschappelijke boringen en profielputten (Archebo bvba, 2022).	6
Figuur 4: Verkennende archeologische boringen (Archebo bvba, 2022).	6
Figuur 5: Allesporenplan (Archebo bvba, 2022).	7